

Trwałość projektu w odniesieniu do Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

WPROWADZENIE

Logika interwencji PO KL wskazuje na konieczność stymulowania określonych inicjatyw, które po początkowym okresie finansowania ze środków EFS powinny być przejmowane przez podmioty odpowiedzialne za ich prowadzenie w krajowym porządku prawnym lub funkcjonować samodzielnie.

TRWAŁOŚĆ PROJEKTU W PO KL MOŻE BYĆ ZWIĄZANA Z:

- zachowaniem trwałości operacji wynikającym z art. 57 rozporządzenia 1083/2006/WE,
- zasadą dodatkowości funduszy strukturalnych, zawartą w art. 15 ust. 1 rozporządzenia 1083/2006/WE,
- wymogami zawartymi w Planie Działań i zapisami we wniosku o dofinansowanie i umowie o dofinansowaniu projektu.

ZACHOWANIE TRWAŁOŚCI OPERACJI

- Państwo członkowskie lub instytucja zarządzająca zapewniają, aby operacja obejmująca inwestycje w infrastrukturę lub inwestycje produkcyjne zachowała wkład funduszy wyłącznie jeżeli w terminie 5lat (3 lat dla MŚP) od jej zakończenia nie zostanie poddana zasadniczej modyfikacji wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo z zaprzestania działalności produkcyjnej i mającej wpływ na charakter lub warunki realizacji operacji lub powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny.
- Uznaje się, że działania wchodzące w zakres pomocy z EFS nie zachowały tego wkładu wyłącznie wtedy, gdy są one zobowiązane do utrzymania inwestycji w ramach mających zastosowanie przepisów dotyczących pomocy publicznej w rozumieniu art. 107 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i jeśli zostały one poddane zasadniczej modyfikacji spowodowanej zaprzestaniem działalności produkcyjnej w terminie określonym w tych przepisach.

ZASADA DODATKOWOŚCI FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

W myśl tej zasady wkłady funduszy strukturalnych nie zastępują publicznych lub równoważnych wydatków strukturalnych ponoszonych przez państwo członkowskie (np. w odniesieniu do poddziałania 9.1.1 PO KL – zachowanie trwałości utworzonych ośrodków wychowania przedszkolnego)

ZACHOWANIE TRWAŁOŚCI OPERACJI

- Trwałość projektu, o której mowa w art. 57 rozporządzenie (WE) nr 1083/2006 niekoniecznie odnosi się do wszystkich zakupionych w ramach projektu środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Zgodnie z interpretacją IZ PO KL stwierdzenie czy zasada trwałości projektu będzie miała zastosowanie w danym projekcie finansowanym z EFS, będzie uzależnione od indywidualnej oceny danego projektu, tj. form wsparcia, które były realizowane w ramach tego projektu.

ZACHOWANIE TRWAŁOŚCI OPERACJI

Po spełnieniu, łącznie, następujących warunków, w projekcie potencjalnie może wystąpić problem trwałości projektu:

- Beneficjentami projektu są firmy lub instytucje publiczne. Co do zasady, trwałość projektu nie dotyczy projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz związki zawodowe, bądź inne instytucje podobnego typu.
- Projekt przechodzi znaczącą modyfikację po jego zakończeniu

ZACHOWANIE TRWAŁOŚCI OPERACJI

O „znacznej modyfikacji” w projekcie finansowanym z EFS można mówić w przypadku gdy:

- następuje zmiana charakteru własności (przeznaczenia) infrastruktury zakupionej na potrzeby realizacji projektu (aktywa zakupione w ramach cross-finansingu) lub
- u beneficjenta następuje zaprzestanie działalności produkcyjnej dóbr lub usług danego typu. Jednak przeniesienie własności nie oznacza zaprzestania działalności produkcyjnej, chyba, że nowy właściciel zaprzestanie tej działalności lub przeniesie ją do innego regionu lub państwa członkowskiego.

ZACHOWANIE TRWAŁOŚCI OPERACJI

W celu identyfikacji naruszenia zasady trwałości projektu, sprawdzane jest czy znacząca modyfikacja:

- wpływa na charakter projektu (główne działania podejmowane w ramach projektu, np. szkolenia)
- wpływa na warunki wdrażania projektu (po porównaniu zmienionych warunków wdrażania projektu z początkowym opisem oraz celem projektu, zgodnie z którymi projekt otrzymał dofinansowanie)
- daje nieuzasadnioną korzyść firmie (występuje jedynie w projektach objętych regułami pomocy publicznej)

Tak więc, analizując spełnienie zasady trwałości projektu należy wziąć po uwagę charakter projektu, warunki zaprzestania działalności oraz warunki, zgodnie z którymi została udzielona pomoc beneficjentowi.

PRZYKŁAD

Powiatowy Urząd Pracy w miejscowości X w projekcie realizowanym w ramach Poddziałania 6.1.1 PO KL udziela pomocy publicznej na subsydiowanie zatrudnienia. Zgodnie z § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 6 maja 2008 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 90 poz. 557, Nr 224, poz. 1484) pracownicy znajdujący się w szczególnie niekorzystnej sytuacji są uprawnieni do nieprzerwanego zatrudnienia przez okres co najmniej 12 miesięcy, a umowa o pracę może zostać rozwiązana tylko w przypadku naruszenia przez pracownika obowiązków pracowniczych.

Mając na uwadze powyższe, trwałość projektu zostanie naruszona w przypadku gdy okres zatrudnienia będzie krótszy niż 12 miesięcy, lub odpowiednio 24 miesiące w przypadku pracowników znajdujących się w bardzo niekorzystnej sytuacji. Jednocześnie zgodnie z przepisami rozporządzenia pomoc przyznana beneficjentowi pomocy jest pomniejszana proporcjonalnie.

ZASADA DODATKOWOŚCI FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

- Trwałość projektów w tym wymiarze oznacza, że środki pochodzące z funduszy strukturalnych nie powinny zastępować środków publicznych, a jedynie umożliwiać rozpoczęcie realizacji działań, których trwałość powinna zostać utrzymana ze środków krajowych. Fundusze strukturalne mogą być szczególnie pomocne w pierwszym okresie realizacji projektu, który z reguły jest związany z poniesieniem większych kosztów, przeznaczonych np. na zakup wyposażenia czy adaptację pomieszczeń.
- Kwestia trwałości związana z dodatkowością funduszy pochodzących z EFS może być brana pod uwagę na etapie oceny wniosków o dofinansowanie, wyboru projektów do dofinansowania, realizacji projektów oraz w okresie po ich realizacji (weryfikacja zachowania trwałości zrealizowanego projektu).

WYMOGI ZAWARTE W PLANIE DZIAŁAŃ I ZAPISAMI WE WNIOSKU O DOFINANSOWANIE I UMOWIE O DOFINANSOWANIU PROJEKTU

- Instytucja Organizująca Konkurs może wprowadzić do Planów Działań zapisy zobowiązujące beneficjentów do zapewnienia trwałości wypracowanych rezultatów projektu (np. utrzymanie zatrudnienia przez określoną liczbę osób biorących udział w projekcie) lub zapisy mające na celu zagwarantowanie spełnienia zasady dodatkowości funduszy strukturalnych,
- Na etapie oceny wniosków o dofinansowanie kwestia trwałości może być uwzględniana: **na etapie oceny formalnej** – nie spełnienie kryterium dostępu związanego z zapewnieniem trwałości produktów i rezultatów oznacza odrzucenie wniosku lub **na etapie oceny merytorycznej** – nie spełnienie strategicznego związanego z zapewnieniem trwałości produktów i rezultatów oznacza nie przyznanie premii punktowej,
- Na etapie wyboru wniosku do dofinansowania kwestia trwałości może być zawarta w umowie o dofinansowanie projektu,
- Po zakończeniu realizacji projektu kwestia trwałości może być monitorowana poprzez działania kontrolne.

PRZYKŁAD 1

Celem projektu jest zwiększenie dostępności do opieki przedszkolnej. Beneficjent wskazał we wniosku o dofinansowanie projektu, iż zamierza utrzymać funkcjonowanie przedszkola w okresie co najmniej jednego roku po zakończeniu projektu. Kontrola przeprowadzona w okresie 1,5 roku po zakończeniu projektu wykazała, iż przedszkole nadal działa. Wobec powyższego należy uznać, iż trwałość rezultatów projektu została zachowana.

PRZYKŁAD 2

Celem projektu ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego osób z niepełnosprawnością słuchu. W ramach projektu otrzymają one kompleksowe wsparcie w przygotowaniu się do wejścia na rynek pracy oraz możliwość skorzystania ze staży. Zgodnie z zapisami Planu Działań wymaga się, by beneficjent uzyskał efektywność zatrudnieniową w odniesieniu do minimum 30% odbiorców projektu w okresie 6 miesięcy od jego zakończenia, co beneficjent zadeklarował we wniosku. Po zakończeniu realizacji projektu dokonano kontroli spełnienia tego wymogu, która wykazała, że 27% odbiorców projektu utrzymało zatrudnienie w ciągu 6 miesięcy po zakończeniu projektu, co oznacza, że trwałość rezultatów nie została zachowana.

KONSEKWENCJE NIE ZACHOWANIA TRWAŁOŚCI PROJEKTU

- Konsekwencje nie zachowania trwałości projektu wynikają z dyspozycji zawartej w art. 207 ust 1 Ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z nim:
- W przypadku gdy środki w ramach projektu są:
 - wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem,
 - wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 Ustawy o finansach publicznych,
 - pobrane nienależnie (bez podstawy prawnej) lub w nadmiernej wysokości (otrzymane w wysokości wyższej niż określona w umowie o dofinansowanie),podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami.
- Niespełnienie założeń projektu wynikających z treści wniosku o dofinansowanie i przeniesionych na poziom umowy stanowi nieprawidłowość będącą konsekwencją wykorzystania środków EFS z naruszeniem procedur określonych w art. 184 Ustawy o finansach publicznych.

WERYFIKACJA ZACHOWANIA TRWAŁOŚCI PROJEKTU

- Jest prowadzona za pomocą kontroli, stanowiących narzędzie monitorujące zachowanie trwałości projektu. Kontrole te są prowadzone po zakończeniu realizacji projektu, w okresie, w którym beneficjent jest obowiązany do zachowania trwałości projektu.

WERYFIKACJA ZACHOWANIA TRWAŁOŚCI PROJEKTU

W szczególności kontrola trwałości weryfikuje:

- czy w projekcie nie nastąpiły znaczące modyfikacje w rozumieniu art. 57 rozporządzenia 1083/2006, tj.: czy nie nastąpiła zmiana charakteru własności danej pozycji jednostki infrastruktury i/lub czy nie nastąpiło zaprzestanie działalności produkcyjnej, oraz
- w przypadku wystąpienia ww. okoliczności: czy zmianie nie uległ charakter projektu i/lub warunki wdrażania projektu i/lub czy beneficjent nie uzyskał nienależnych korzyści;
- czy rezultaty projektu są utrzymywane na wymaganym poziomie (np. czy utrzymano x liczbę nowych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością);
- czy produkty projektu są wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem (np. czy komputer stacjonarny zakupiony na potrzeby wyposażenia nowego stanowiska pracy znajduje się we wskazanym miejscu i jest wykorzystywany);
- czy ewentualny przychód projektu jest wykorzystywany do realizacji działań zgodnych z celami określonymi we wniosku o dofinansowanie;
- czy beneficjent prawidłowo wywiązuje się z obowiązku archiwizacji dokumentacji.